

โครงการตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนในนักเรียนเมื่อรับเข้าเรียน

หลักการเหตุผล

การระบาดของโรคติดต่อในโรงเรียนพบได้บ่อยครั้ง เช่น การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ สายพันธุ์ใหม่ใน ปี 2552 การระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี การระบาดของโรคไข้เลือดออกซึ่งพบผู้ป่วยและเสียชีวิตในวัยเรียนเป็นจำนวนมาก การระบาดใหญ่ของโรคหัด และโรคคอตีบ ในปีที่ผ่านมา เป็นต้น เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีประชากรหนาแน่น และมีเด็กในหลายสภาวะสุขภาพ เด็กบางส่วนมีโรคประจำตัวทำให้ยากต่อการติดเชื้อ การระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจึงมักมีผลให้เด็กบางส่วนเจ็บป่วยรุนแรง และหลายครั้งเป็นเหตุให้ต้องปิดเรียนเป็นเวลานาน เป็นภาระทั้งต่อผู้ปกครอง และ โรงเรียน

โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนรวม 10 โรค ได้แก่ วัณโรค ตับอักเสบบี ไขหวัดใหญ่ คอตีบ บาดทะยัก โปลิโอ ไข้สมองอักเสบเจอี หัด หัดเยอรมัน คางทูม เป็นโรคซึ่งในปัจจุบัน รัฐบาลไทยได้จัดให้มีการบริการวัคซีนเพื่อป้องกันโรคฟรีแก่เด็กที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทุกคน ทั้งเด็กไทยและต่างชาติ วัคซีนเหล่านี้เป็นวัคซีนที่เด็กควรได้รับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี โดยตลอด 5 ปี เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะนัดหมายให้เด็กมารับวัคซีนรวม 9 ครั้ง อย่างไรก็ตามจากการตรวจสอบย้อนหลังจากเหตุการณ์การระบาดของโรคในนักเรียนที่ผ่านมา พบว่ายังมีนักเรียนส่วน หนึ่งได้รับวัคซีนไม่ครบถ้วน เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองไม่พาไปรับวัคซีนตามนัด ลืมนัด หรือเด็กขาดวัคซีนเนื่องจากเจ็บป่วยในวัยทารก นอกจากนี้เมื่อถึงกำหนดการฉีดวัคซีน กระตุ้นในนักเรียนชั้น ป.1 และ ป.6 ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่อนุญาตให้เด็กรับวัคซีน เนื่องจากเข้าใจผิดว่าเด็กได้รับวัคซีนครบถ้วนแล้ว

จากเหตุดังกล่าว คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อและวัคซีนหลายคณะของกระทรวงสาธารณสุข จึงได้มีข้อเสนอให้มีการตรวจสอบประวัติวัคซีนในเด็กเมื่อเข้าเรียน ดังเช่นที่ปฏิบัติในประเทศที่พัฒนาแล้ว หาก โรงเรียน ตรวจสอบพบเด็กที่ยังได้รับวัคซีนไม่ครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขดำเนินการให้วัคซีนให้ครบถ้วนโดยเร็ว

วัตถุประสงค์

การจัดให้มีการตรวจสอบประวัติวัคซีนในนักเรียนเมื่อรับเข้าเรียน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ป้องกันโรคเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน
2. ป้องกันการระบาดของโรคในโรงเรียน ซึ่งโรคอาจแพร่กระจายไปยังเด็กที่มีสุขภาพไม่ดี มีภูมิคุ้มกันต่อโรคต่ำ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้อาจไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันต่อโรคอย่างสมบูรณ์แม้ว่าจะได้รับวัคซีนแล้ว
3. เป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบสุขภาพในโรงเรียนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยคาดว่าจะมีเด็กจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งโดยทั่วไปมักไม่ได้รับวัคซีน หรือได้รับวัคซีนมาไม่ครบถ้วน ติดตามพ่อแม่เข้ามาเรียนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

การดำเนินการ...

การดำเนินการ

ระยะเวลาและกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เริ่มในนักเรียนใหม่ ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 255ไม่มีระยะเวลาสิ้นสุด)

โรงเรียนที่ดำเนินการ

โรงเรียนทั่วประเทศ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางปฏิบัติ

1. ให้ผู้ปกครองสำเนาหน้าประวัติการรับวัคซีนในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก พร้อมเขียนชื่อเด็กกำกับ (รูปที่ 1 และ 2) มอบให้โรงเรียนเมื่อเข้าเรียน (กรณีผู้ปกครองไม่สามารถสำเนาเอกสารได้ โรงเรียนอาจใช้วิธีคัดลอก หรือเรียกเก็บสมุดสุขภาพทั้งเล่มไว้ก่อนเพื่อสำเนาในภายหลัง ตามความเหมาะสม)
2. หากผู้ปกครองแจ้งว่าสมุดสุขภาพสูญหาย ให้ผู้ปกครองติดต่อสถานบริการที่พาเด็กไปรับวัคซีน เพื่อออกเอกสารใหม่ หากไม่สามารถติดต่อสถานบริการได้ เช่น อยู่ต่างถิ่น ให้ลงบันทึกว่าไม่สามารถติดตามประวัติได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่จะได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อคาดประมาณวัคซีนที่เด็กน่าจะเคยได้รับแล้ว และพิจารณาให้วัคซีนเพิ่มเติมต่อไป
3. ประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนของการได้รับวัคซีนของเด็กแต่ละราย และให้วัคซีนเพิ่มเติมในรายที่ยังได้รับไม่ครบถ้วนต่อไป
4. เมื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้วัคซีนเพิ่มเติม รวมถึง ให้วัคซีนกระตุ้นเมื่อเด็กเรียนในชั้น ป.1 และ ป.6 ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงบันทึกเพิ่มเติมในสำเนาประวัติการได้รับวัคซีนแผ่นเดิม
5. มอบสำเนาประวัติการได้รับวัคซีนคืนให้ผู้ปกครองเมื่อเด็กย้ายออก เพื่อนำไปสมัครเข้าเรียนต่อในโรงเรียนอื่น พร้อมเน้นย้ำให้ผู้ปกครองและเด็กเก็บรักษาสำเนาประวัติการได้รับวัคซีนแผ่นนี้และสมุดบันทึกสุขภาพเล่มเดิมไว้ตลอดไป เพื่อประโยชน์ในการเข้าเรียนและสมัครงานในอนาคต

รูปที่ 1...



รูปที่ 1 สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก
(ผู้ปกครองมักเรียกว่า สมุดสีชมพู)

บันทึกการได้รับวัคซีนป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน

วัคซีน	อายุที่ควรได้รับ	วัน เดือน ปี/สถานที่ได้รับวัคซีน				
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
ฉีดวัคซีนป้องกันโรค	■ นรกเกิด ■ 6 ปี*	21/1/48				
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ	■ นรกเกิด ■ 2 เดือน ■ 6 เดือน	23/1/48	21/3/49	13/10/49		
■ วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ	■ 2 เดือน	21/1/48				
■ วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก-ไอกรน	■ 4 เดือน ■ 6 เดือน ■ หนึ่งปีครึ่ง ■ 4 ปี	21/1/48	23/3/49	13/10/49	21/1/50	08/11/50
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคหัดหรือ ฉีดวัคซีนรวมป้องกันโรคหัด คางทูม หัดเยอรมัน	■ 9-12 เดือน ■ 6 ปี**	21/1/48				
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้นอง อักเสบ เจอี	■ หนึ่งปีครึ่ง (ฉีด 2 เข็มห่างกัน 1-2 ปีต่อมา) ■ สองปีครึ่ง	21/1/48	23/3/49	13/10/49		
วัคซีนอื่นๆ						

หมายเหตุ

- หากไม่สามารถพาเด็กไปรับวัคซีนได้ตามกำหนด โปรดนำเด็กพร้อมสมุดเล่มนี้ไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็ว
- * กรณีเด็กที่มีผลเป็นจากการฉีดวัคซีนป้องกันโรค บางรายอาจไม่มีภูมิคุ้มกันเกิดขึ้น เด็กจะได้รับ การฉีดวัคซีนอีก 1 ครั้ง เมื่อเริ่มเรียนชั้น ป.1
- ** ตามแผนงานของกระทรวงสาธารณสุข ให้บริการแก่นักเรียนชั้น ป.1

รูปที่ 2 หน้าประวัติวัคซีน
(มีหัวตาราง “บันทึกการได้รับ
วัคซีนป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน”)

ประโยชน์...

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กำจัดปัญหาการระบาดของโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนในโรงเรียน
2. ลดการเจ็บป่วยรุนแรง การขาดเรียน ความจำเป็นในการปิดโรงเรียน เนื่องจากการระบาดของโรคติดต่อ
3. เพิ่มมาตรฐานการป้องกันโรคติดต่อในโรงเรียน เพื่อรองรับปัญหาโรคจากเด็กนักเรียนต่างชาติเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผู้รับผิดชอบโครงการ

โครงการนี้เป็นระยะแรกของการดำเนินการ โดยเป็นโครงการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วกระทรวงสาธารณสุขจะได้ขยายการดำเนินการไปยังโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานของรัฐอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนสังกัดเอกชนต่อไป